

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία
Β΄ Λυκείου Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών
Σπουδών

Θεματική ενότητα
Αδίδακτο κείμενο

Τίτλος

«ὡς οὐκ εἰμὶ τῶν ἀδυνάτων ἐγώ»

Λυσίας, «Υπέρ Αδυνάτου»

Συγγραφή: ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΑΝΤΖΩΡΟΥ

Εφαρμογή: ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνια 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

ὡς οὐκ εἰμὶ τῶν ἀδυνάτων ἐγώ

Εφαρμογή σεναρίου

Βασίλης Συμεωνίδης

Δημιουργός

Βασιλική Μαντζώρου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Τάξη

Β΄ Λυκείου Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών

Χρονολογία

Από 13-2-2015 έως 24-2-2015

Διδακτική/Θεματική Ενότητα

Αδίδακτο κείμενο: Λυσίας, «Υπέρ Αδυνάτου»

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Ι. Φιλολογικής Ζώνης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Γενικής. Παιδείας

Νεοελληνική γλώσσα

Ιστορία Αρχαίου Κόσμου

Κοινωνική και Πολιτική Οργάνωση

Χρονική διάρκεια

5 διδακτικές ώρες

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: ιστοσελίδα του σεναρίου, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι μαθητές είναι απαραίτητο:

- Να είναι εξοικειωμένοι με την *ομαδοσυνεργατική μέθοδο*.
- Να έχουν δεξιότητες αξιοποίησης ψηφιακών περιβαλλόντων και χρήσης τεχνολογικών εργαλείων· καλό είναι να έχει προϋπάρξει ένα στάδιο εξοικείωσης με το περιβάλλον της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#).
- Να κατέχουν δεξιότητες για κριτική ανάγνωση- αξιολόγηση της διαδικτυακής πληροφορίας.
- Να διαθέτουν λογαριασμό Gmail, να γνωρίζουν τη λειτουργία των Googledocs.
- Να γνωρίζουν τη χρήση του [Voki](#).

Ο εκπαιδευτικός είναι απαραίτητο:

- Να έχει προετοιμάσει τους μαθητές για τον τρόπο διδασκαλίας.
- Να εξασφαλίσει τη διαθεσιμότητα του εργαστηρίου πληροφορικής.
- Να έχει εμπειρία στην *ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας* και στη διαχείριση των προβλημάτων που απορρέουν από αυτή.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Βασιλική Μαντζώρου: «ώς οὐκ εἰμὶ τῶν ἀδυνάτων ἐγώ», Αδίδακτο κείμενο: Λυσίας, «Υπέρ Αδυνάτου», Β΄ Λυκείου Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών.

Το σενάριο αντλεί

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συνηθισμένη πρακτική διδασκαλίας στο μάθημα του αδίδακτου κειμένου αντιμετωπίζει το κείμενο αποσπασματικά, χωρίς να το εντάσσει στο έργο στο οποίο ανήκει και στον κόσμο που αναφέρεται. Επιπλέον, αυτή η προσέγγιση εστιάζει στην απομονωμένη εξέταση μορφολογικών, γραμματικών και συντακτικών φαινομένων τα οποία ο μαθητής καλείται να αναγνωρίσει και να απομνημονεύσει. Με την παρούσα πρόταση επιχειρείται η συνολική παρουσίαση του λόγου του Λυσία «Υπέρ Αδυνάτου», η συστηματική άσκηση στο ζήτημα της μετάφρασης, η εξαγωγή κανόνων με επαγωγικό τρόπο και ο εμπλουτισμός τους με αυθεντικά παραδείγματα.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η εφαρμογή ακολούθησε το θεωρητικό πλαίσιο του αρχικού σεναρίου με μικροπαραμβάσεις σύμφωνες με τις ιδιαιτερότητες της εφαρμογής, όπως καθορίστηκαν από την ταυτότητα του φιλόλογου και των μαθητών.

Στη Β΄ Λυκείου η διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής χωρίζεται σε δύο διακριτά αντικείμενα, δηλαδή στη διδασκαλία της γραμματείας (που συνήθως αποκαλείται «γνωστό» ή «διδαγμένο» κείμενο, εξαιτίας της ορολογίας που καθιερώνει η εξεταστική πρακτική), και στη διδασκαλία της γλώσσας (που για τον ίδιο λόγο συνήθως ονομάζεται «αδίδακτο» ή – παραδόξως – «άγνωστο» κείμενο). Έτσι, προσδιορίζεται και το περιεχόμενο των δύο κλάδων, στο διδαγμένο κείμενο δίνεται έμφαση στα ερμηνευτικά και λεξιλογικά σχόλια, ενώ η εστίαση στα γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα και στην επίπονη προσπάθεια για την κατασκευή της «αποδεκτής» και «σωστής» μεταφραστικής εκδοχής έχουν οδηγήσει τη

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

διδασκαλία του αδίδακτου κειμένου σε ένα είδος «μεταγλωσσικού φορμαλισμού» (Πόλκας).

Μετά από μια συστηματική παρατήρηση του ισχύοντος τρόπου διδασκαλίας του αδίδακτου κειμένου μπορούμε να οδηγηθούμε στα ακόλουθα συμπεράσματα:

Πρώτον, το «αδίδακτο» κείμενο αντιμετωπίζεται αποκλειστικά ως απόσπασμα, χωρίς να ενδιαφέρει το πριν και το μετά και μόνο ως αφορμή και ευκαιρία για τη διδασκαλία συγκεκριμένων γραμματικών και συντακτικών φαινομένων. Η απομονωμένη αυτή προσέγγιση δεν βοηθά το μαθητή να κατανοήσει το κείμενο παρά μόνο επιφανειακά. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το κείμενο που τέθηκε στις [Πανελλαδικές Εξετάσεις του 2013](#) που, αν και αναφερόταν σε ένα ιστορικό γεγονός γνωστό στους μαθητές, τον ακρωτηριασμό των Ερμών και τις κατηγορίες κατά του Αλκιβιάδη, δυσκόλεψε αρκετά τους μαθητές. Δηλαδή, οι μαθητές δεν μπόρεσαν να συνδυάσουν γνώσεις που είχαν για τον αρχαίο κόσμο με το συγκεκριμένο κείμενο στο οποίο εξετάζονταν. Το μάθημα αντιμετωπίζεται φορμαλιστικά, καθώς βασική μονάδα διερεύνησης αποτελεί η λέξη ή η πρόταση, αποκομμένη από το ευρύτερο κειμενικό πλαίσιο και σχεδόν αποκλειστικό μέλημα του φιλόλογου είναι η διδασκαλία του γραμματικού ή συντακτικού κανόνα.

Δεύτερον, το μάθημα αποσκοπεί στη γλωσσική, γραμματική και συντακτική εξομάλυνση του κειμένου που θα έχει ως αποτέλεσμα την παραγωγή της μετάφρασής του η οποία γίνεται στην καλύτερη περίπτωση σε δύο στάδια. Η αρχική προσπάθεια στοχεύει στο να κατανοηθεί το νόημα του προς μετάφραση κειμένου. Στη συνέχεια, αποδίδεται κάθε πρόταση με ισοδύναμες προτάσεις της νέας ελληνικής με τη βοήθεια του λεξιλογίου, της γραμματικής και του συντακτικού.

Η πρακτική που εφαρμόζεται ευρύτατα συνίσταται να τοποθετούν οι μαθητές «τις λέξεις στη σωστή σειρά» και να καταφεύγουν ουσιαστικά σε μια μεταγλώττιση του κειμένου. Συνήθως, ένας μαθητής αποδίδει τη μετάφραση που εγκρίνεται ως «μία» ή «σωστή», ή σε πολλές περιπτώσεις ο καθηγητής παρεμβαίνει για να

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

υπαγορεύσει τη «σωστή» εκδοχή. Παρατηρείται επίσης πολύ συχνά το φαινόμενο οι μαθητές να αποκτούν την ικανότητα να εντοπίζουν και να ονομάζουν δύσκολα συντακτικά φαινόμενα, να αναγνωρίζουν και να αναπαράγουν σπάνιους λεκτικούς τύπους, αλλά να μην είναι σε θέση να αντιληφθούν άνετα το περιεχόμενο ή να αποδώσουν το αρχαίο κείμενο στη νεοελληνική (Βαρμάζης, 2003). Την ήδη αρνητική αυτή κατάσταση επιβαρύνουν οι παθογένειες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος που παραμένει εξετασιοκεντρικό, γεγονός που καθορίζει και τον χρησιμοθηρικό χαρακτήρα της διδασκαλίας.

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω και με δεδομένο ότι ο μαθητής θα πρέπει να δοκιμάζει εναλλακτικές λύσεις σε επίπεδο πρότασης, φράσης ή λέξης για να γίνεται ουσιαστικότερη και ελκυστικότερη η μεταφραστική διαδικασία (Φυντίκογλου) διαμορφώθηκε η ακόλουθη πρόταση διδασκαλίας «αδίδακτου» κειμένου που στηρίζεται στη μελέτη ολοκληρωμένου έργου, που είναι ο «Υπέρ Αδυνάτου» λόγος του Λυσία. Η επιλογή του συγκεκριμένου λόγου έγινε με κριτήριο τη συνάφεια που θα αποκτούσε η διδασκαλία των δύο κλάδων (γραμματείας/ διδαγμένου και γλώσσας/ αδίδακτου) στη Β΄ Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης, εφόσον στο διδαγμένο κείμενο οι μαθητές διδάσκονται τον «Υπέρ Μαντιθέου» λόγο. Από τη χρονιά 2015-16, το νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Λύκειο αλλάζει τα δεδομένα, ο λόγος «Υπέρ Αδυνάτου» θα είναι πλέον η διδακτέα ύλη του μαθήματος (ΦΕΚ 156/2015).

Αριστούργημα χαρακτηρίζεται ο λόγος «Υπέρ Αδυνάτου» στον οποίο ένας ανθρωπάκος αγωνίζεται με πονηριά και χιούμορ μπροστά στη Βουλή για να διατηρήσει τη σύνταξη αναπηρίας του (Lesky, 1983). Με τη μελέτη του γίνεται κατανοητό ότι ο Λυσίας διέθετε πραγματική μαστοριά να πλάθει λόγους, μπαίνοντας κάθε φορά στον χαρακτήρα και τη θέση των ανθρώπων για τους οποίους έγραφε.

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές/ μαθήτριες αναμένεται:

- Να αναπτύξουν θετική στάση απέναντι στα άτομα με αναπηρία και σωματική ή άλλη αδυναμία.
- Να αντιληφθούν τον ρόλο την αξία της ύπαρξης κρατικής μέριμνας για τις ευάλωτες ομάδες μιας κοινωνίας.
- Να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα της λειτουργίας ελεγκτικών μηχανισμών που ρυθμίζουν τις σχέσεις του πολίτη με το κράτος.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές/ μαθήτριες αναμένεται:

- Να μελετήσουν τον ρόλο της γενικής (γενική ως αντικείμενο, ως ετερόπρωτος προσδιορισμός, ως επιρρηματικός προσδιορισμός, με προθέσεις).
- Να ασκηθούν στη μεταφραστική απόδοση του αρχαιοελληνικού κειμένου.
- Να συνθέσουν τμηματικά τη μετάφραση ενός ολοκληρωμένου έργου.

Γραμματισμοί

Οι μαθητές / μαθήτριες αναμένεται:

- Να ασκηθούν στον διάλογο, στην κριτική αποτίμηση πηγών διαφορετικού είδους για την εξαγωγή συμπερασμάτων και στην παραγωγή προφορικού ή γραπτού λόγου σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο.
- Να αξιοποιούν αποτελεσματικά τη χρήση ψηφιακών πόρων για τη συναγωγή πληροφοριών.
- Να ασκηθούν στη χρήση ηλεκτρονικών λεξικών και σωμάτων κειμένων.
- Να εξοικειωθούν με ανοιχτά περιβάλλοντα μάθησης.

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

Διδακτικές πρακτικές

Η παρούσα διδακτική πρόταση στηρίζεται στις αρχές της υποβοηθούμενης ανακαλυπτικής μάθησης με σταδιακή ενθάρρυνση της αυτενέργειας του μαθητή και συνακόλουθης υποχώρησης της υποστήριξης του φιλόλογου. Αναγκαία θεωρείται η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών και η ενεργοποίησή τους στο πλαίσιο της ομάδας. Ο φιλόλογος παρέχει τα κατάλληλα ερεθίσματα και τα μεθοδολογικά εργαλεία στους μαθητές που επιχειρούν να κατακτήσουν δημιουργικά τη γνώση, καθώς καλλιεργούν τις ερευνητικές τους δεξιότητες. Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν πρόσβαση σε ποικίλους σημειωτικούς πόρους το περιεχόμενο των οποίων καλούνται να αποτιμήσουν, να αξιολογήσουν και να επεξεργαστούν κατάλληλα, προκειμένου να οδηγηθούν στην παραγωγή πρωτότυπου, προσωπικού υλικού. Ταυτόχρονα, αναπτύσσουν ικανότητες ανάλυσης πληροφοριών, σύνθεσης απόψεων, σύγκρισης και αξιολόγησης και γίνεται προσπάθεια να προκληθεί μεγαλύτερο ενδιαφέρον στην προσέγγιση της αρχαίας γλώσσας με την αξιοποίηση πολυτροπικών κειμένων και της συνεργασίας των μαθητών μεταξύ τους.

Η παρούσα προσέγγιση θα αξιοποιήσει διδάγματα από την κειμενοκεντρική μέθοδο διδασκαλίας, με την οποία έμφαση δίνεται στο ίδιο το κείμενο, στο σύνολό του, στη βαθύτερη κατανόησή του από διδάσκοντες και διδασκόμενους σε όλα τα επίπεδα. Για τον λόγο αυτόν το κείμενο αντιμετωπίζεται όχι αποσπασματικά αλλά ως μέρος ενός ευρύτερου συνόλου και μιας μεγάλης παράδοσης.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Ο εκπαιδευτικός με τη διαδικασία των ερωταποκρίσεων διερευνά, ανακαλεί, τροποποιεί τις γνώσεις των μαθητών για τον βίο και το έργο του Λυσία, συνδέοντας τη διδασκαλία της Γλώσσας και της Γραμματείας, οι οποίες γίνονται σε ώρες που είναι διακριτές στο Ωρολόγιο Πρόγραμμα. Ακολουθεί η παρουσίαση των νέων

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

στοιχείων, η ενημέρωση των μαθητών για το είδος της παρέμβασης, τη φύση της εργασίας, τα προσδοκώμενα παραγόμενα αποτελέσματα. Βασική αρχή είναι η συμμετοχή του μαθητή σε ολόκληρη τη διαδικασία που θα πραγματοποιείται με τρόπο ολοκληρωτικό και συνειδητό.

Στόχος της διδακτικής παρέμβασης είναι ο μαθητής να αποκτά όχι μόνο γνώσεις, αλλά και να αναπτύσσει ικανότητες διερεύνησης στηριγμένος στις δικές του δυνάμεις. Επειδή το μάθημα του αδίδακτου στηρίζεται σε ένα θεωρητικό υπόβαθρο, στο Φύλλο Εργασίας επιχειρείται να συνδεθεί η θεωρία με την πράξη με την πριμοδότηση της διαρκούς ανατροφοδότησης μεταξύ τους, καθώς η θεωρία επαληθεύεται ή επαναδιατυπώνεται μετά τα ερευνητικά δεδομένα που προκύπτουν από την πράξη. Σαφώς θα μπορούσε να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση σε περικειμενικά στοιχεία, μιας και υπάρχουν άφθονα μέσα στον λόγο, όπως η «αντίδοσις» ή ο θεσμός της επικλήρου, ωστόσο ο στόχος στη φάση αυτή δεν είναι να παραχθεί μια υπομνηματισμένη μετάφραση του «Υπέρ αδυνάτου», αλλά να ασκηθούν οι μαθητές στη μεταφραστική διαδικασία ενός ολοκληρωμένου έργου (που ωστόσο χωρίζεται σε τμήματα) κι όχι ενός αποσπασματικού κειμένου. Για τον λόγο αυτόν και στο εισαγωγικό Φύλλο Εργασίας διερευνώνται μόνο τα στοιχεία εκείνα που μπορούν να βοηθήσουν αποφασιστικά στην κατανόηση του λόγου και επιχειρείται σύνδεσή του με ανάλογα σύγχρονα φαινόμενα, ώστε το θέμα να ενταχθεί στην πραγματικότητα και να γίνει πιο ενδιαφέρον για τους μαθητές. Επίσης, το συντακτικό φαινόμενο που είναι η χρήση της γενικής δεν αντιμετωπίζεται απομονωμένα, αλλά ζητείται η επαλήθευση των κανόνων και κατά μία έννοια η επαγωγική επαναδιατύπωσή τους. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η φάση της σύνθεσης κατά την οποία οι ομάδες, έχοντας υπόψη και τα παραγόμενα αποτελέσματα των άλλων ομάδων καλούνται να δώσουν σε αυτά ενιαία μορφή.

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο είναι συμβατό με τα [Προγράμματα Σπουδών](#) και τις οδηγίες διδασκαλίας με μια απόκλιση στις προβλεπόμενες διδακτικές ώρες ανά ενότητα, που δικαιολογούνται από τη χρήση των ΤΠΕ. Όμως, από σχολική χρονιά 2015-16 ο λόγος «Υπέρ Αδυνάτου» εντάσσεται στη διδακτέα ύλη και συνεπώς το σενάριο θα πρέπει να διαμορφωθεί ως προς άλλα ζητούμενα και στόχους.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Αναμένεται με τη χρήση των ΤΠΕ να κινητοποιηθεί το ενδιαφέρον και η δημιουργικότητα των μαθητών. Με την ποικιλία των αναπαραστατικών μορφών διευκολύνεται η προσέγγιση του κειμένου και αφυπνίζεται η ερευνητική ικανότητα των μαθητών. Οι μαθητές με βάση την *αρχή της φθίνουσας καθοδήγησης* σταδιακά αφήνονται ελεύθεροι να δράσουν και να συνεργαστούν ανακαλύπτοντας τη γνώση, να συλλέξουν, να επεξεργαστούν, να επιλύσουν προβλήματα, να εκφράσουν τα συμπεράσματά τους. Η προστιθέμενη παιδαγωγική αξία των ΤΠΕ, λοιπόν, βρίσκεται όχι μόνο στο ότι με αυτές οι μαθητές αποκτούν πρόσβαση σε περιεχόμενο που θα ήταν απρόσιτο χωρίς την τεχνολογία, αλλά και στο ότι με τις ΤΠΕ ενισχύεται η διερευνητική διαδικασία προσέγγισης του περιεχομένου αυτού και αποκτώνται εμπειρίες σχετικές με τη διαδικασία οικοδόμησης της γνώσης. Τέλος, μέσω του σχεδιασμού μαθησιακών δραστηριοτήτων που προάγουν τη συζήτηση, την αναθεώρηση και τις διαδικασίες αναστοχασμού επιτυγχάνεται ο επαναπροσδιορισμός των παραδοσιακών ρόλων εκπαιδευτικού –μαθητών.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

[Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας \(Α, Β, Γ Γυμνασίου\).](#)

[Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α΄ Β΄ Γ΄ Γενικού Λυκείου](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

Αχιλλέα Τζαρτζάνου [Συντακτικόν της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσης](#) Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων Εν Αθήναις 1966. [πηγή: Ιστότοπος Β. Συμεωνίδη].

[Λυσίας, «Υπέρ του Αδυνάτου»](#). Στο W.R.M. Lamb, εκδ. 1930. Lysias. Loeb Classical Library. Cambridge, MA: Harvard University Press· Λονδίνο: William Heinemann Ltd. [πηγή: Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Βίντεο

«[Ο τρελός υπηρέτης του Λυσία](#)» 2013/2014. Κείμενο: Τάκης Χρυσούλης. Θέμα: Η Αρχαία Ελλάδα και ο λόγος του Λυσία «Υπέρ Αδυνάτου». Σκηνοθεσία: Κώστας Βουτσάς. Μουσική: Σταμάτης Κραουνάκης. Σκηνικά: Πέτρος Χατζηπέτρος [πηγή: YouTube.].

Ιστοσελίδες

[Bubbl](#) [Λογισμικό δημιουργίας εννοιολογικών χαρτών].

[Δικτυακός τόπος Συνηγόρου του Πολίτη](#)

[Δικτυακός τόπος Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων](#).

«[Εδιναν επιδόματα πρόνοιας σε 932... νεκρούς](#)» [πηγή: εφημερίδα «Τα Νέα» 24/2/2014].

[Επιτομή του Μεγάλου Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας των H.G. Liddell & R. Scott](#) [πηγή: Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα - Κ έντρο Ελληνικής Γλώσσας].

«[Κόβονται επιδόματα και αναπηρικές συντάξεις](#)» [πηγή: εφημερίδα «Ριζοσπάστης» 4/2/2014

Μάλτης, Δ. «[Πέφτουν σαν βροχή τα 70 προνοιακά επιδόματα](#)». [πηγή: εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 4/2/2014].

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

[Μέγα Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας](#) των Liddell, H. - Scott, R. 1901-1904 [1897]. τ. I - IV. Μτφρ. Ξ. Μόσχος - Μ. Κωνσταντινίδης. Αθήνα: Ι. Σιδέρης [πηγή: Perseus Digital Library – Ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Περσέα].

[Μια ημέρα στα αθηναϊκά διακαστήρια](#) [Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού].

[«Ξεσκόνισμα στα δικαιολογητικά για τα επιδόματα πρόνοιας»](#) [πηγή: “cretalook.gr”].

[«Περί οβολού»](#) [πηγή: εφημερίδα «Αγγελιοφόρος» 14/11/2014].

[Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]

[-Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας](#)

Σταμπόγλης, Δ. [«ΨΑΛΙΔΙ. Ο κυκεώνας των επιδομάτων των δημοσίων υπαλλήλων»](#) [πηγή: εφημερίδα «Το Βήμα» 31/01/2010].

[Text2MindMap](#) [Λογισμικό δημιουργίας εννοιολογικών χαρτών].

[«Φυλάκιση σε νυχιάτρο για “μαϊμού” γνωματεύσεις σε επιδόματα πρόνοιας!»](#) [πηγή: εφημερίδα «Καρφίτσα»].

[Voki](#) [Λογισμικό δημιουργίας ομιλούντων χαρακτήρων για την Εκπαίδευση (avatar)].

Διδακτική πορεία

Οι μαθητές θα εργαστούν με βάση τα Φύλλα Εργασίας. Η ομαδοποίηση των μαθητών που θα ασχοληθούν με τα Φύλλα Εργασίας είναι καλό να γίνει αφού ενημερωθούν από τον φιλόλογο για τη φύση και τα στάδια της εργασίας και να είναι μεικτές ως προς το φύλο, την επίδοση και την εξοικείωση με τη χρήση των τεχνολογιών.

Προηγείται η διδασκαλία ενός [εισαγωγικού Φύλλου Εργασίας](#) το οποίο στοχεύει στην αποσαφήνιση των στοιχείων του περιεχομένου τα οποία θα βοηθήσουν αποφασιστικά στην κατανόηση του κειμένου. Σε αυτό οι μαθητές ενημερώνονται για το περιεχόμενο του λόγου, διερευνούν τις δομές κοινωνικής πρόνοιας στην κλασική Αθήνα και τα βοηθήματα των αδυνάτων. Επίσης, συσχετίζουν τις γνώσεις που θα αποκτήσουν για τον αρχαίο κόσμο με σύγχρονα συμβάντα που ανέδειξε η συγκυρία

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

σχετικά με τη νομιμότητα επιδομάτων πρόνοιας. Για τον λόγο αυτό θα αξιοποιηθεί ειδησεογραφία ηλεκτρονικών εφημερίδων διαφορετικής πολιτικής απόχρωσης («Το Βήμα», «Ελευθεροτυπία», «Ριζοσπάστης»).

- ο [«ΨΑΛΙΔΙ. Ο κυκεώνας των επιδομάτων των δημοσίων υπαλλήλων»](#)
- ο [«Πέφτουν σαν βροχή τα 70 προνοιακά επιδόματα»](#)
- ο [«Κόβονται επιδόματα και αναπηρικές συντάξεις»](#)

Στην αρχική μορφή του σεναρίου υπάρχει ένα εκτενές Φύλλο Εργασίας με δραστηριότητες που είναι κοινές για όλες τις ομάδες, αναφέρονται όμως σε διαφορετικές παραγράφους του «Υπέρ Αδυνάτου», που παρουσιάζεται χωρισμένος σε τμήματα των επτά ή οκτώ παραγράφων. Για την συγκεκριμένη εφαρμογή το ένα εκτενές Φύλλο Εργασίας χωρίστηκε σε πέντε (5) Φύλλα [1], [2], [3], [4], [5] που είναι χωρισμένα σε τέσσερις ομάδες το καθένα, με κριτήριο τις παραγράφους του αρχαίου κειμένου και την διαφορετική εστίαση στη μελέτη του συντακτικού ρόλου της γενικής.

Κάθε ομάδα θα προσπαθήσει να αποδώσει μεταφραστικά το κείμενο, θα συγκρίνει τις μεταφράσεις του κειμένου που δίνονται στο περιβάλλον της [Πύλης για την Ελληνική γλώσσα](#), θα διερευνήσει τη σημασία άγνωστων λέξεων στο [Επίτομο Λεξικό των Liddell & Scott](#), θα προσπαθήσει να τελειοποιήσει τη μεταφραστική της εκδοχή και, τέλος, χρησιμοποιώντας το λογισμικό [Voki](#) θα δημιουργήσει ένα ομιλούν avatar με την ηχογραφημένη μετάφραση, με σκοπό το τελικό προϊόν να αναρτηθεί στο ιστολόγιο του μαθήματος. Κατόπιν, η εστίαση των δραστηριοτήτων είναι στη χρήση της γενικής σε τέσσερις επιμέρους ενότητες, όσες και οι ομάδες: η γενική ως αντικείμενο, ως ετερόπρωτος προσδιορισμός, ως επιρρηματικός προσδιορισμός και η γενική με προθέσεις. Καθεμιά ομάδα έχει ως αποστολή να αποδελτιώσει τις συγκεκριμένες χρήσεις, να τις οργανώσει εποπτικά και να τις εμπλουτίσει με παραδείγματα από αρχαία ελληνικά κείμενα που θα επιλέξει, χρησιμοποιώντας τον [Συμφραστικό Πίνακα Λέξεων](#) του Ανθολογίου Αττικής Πεζογραφίας.

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

Στο τέλος, όλες οι ομάδες παρακολουθούν ένα βίντεο διάρκειας τεσσάρων περίπου λεπτών στο οποίο περιέχονται αποσπάσματα από τη θεατρική παράσταση [Ο τρελός υπηρέτης του Λυσία](#) και καλούνται ως συντάκτες αναρτήσεων σε ψηφιακά περιβάλλοντα να συντάξουν την είδηση της δίκης του «αδυνάτου».

Το σενάριο ολοκληρώνεται με μία φάση σύνθεσης των εργασιών των ομάδων με τη χρήση των Googledocs από την οποία προκύπτει το σύνολο της μετάφρασης για τον λόγο «Υπέρ Αδυνάτου», η ολοκληρωμένη παρουσίαση των χρήσεων της γενικής και το σύνολο των επιχειρημάτων της υπερασπιστικής γραμμής του Λυσία για τον αδύνατο.

Τα Φύλλα Εργασίας δομήθηκαν διαφορετικά από ό,τι στο σενάριο στο οποίο στηρίζεται η συγκεκριμένη εφαρμογή. Εκτός, από όσα αναφέρθηκαν για την αιτιολόγηση της διαφοροποίησης, οι παρεμβάσεις έγιναν με κριτήριο να είναι πιο φιλικά, δηλαδή εύκολα αναγνώσιμα σε ψηφιακό περιβάλλον. Εκτός από τον χωρισμό του ενός εκτενούς Φύλλου Εργασίας σε πέντε επιμέρους, έγιναν παρεμβάσεις και στη διατύπωση με κριτήριο τη λειτουργικότητα σε ψηφιακό περιβάλλον, κάτι που διευκολύνεται με λιτή διατύπωση σε σύντομες προτάσεις που δίνουν οδηγίες με σειριακό τρόπο – κατά το δυνατόν. Επίσης, αφαιρέθηκαν υπερσύνδεσμοι που δεν λειτουργούσαν. Όλα τα παραπάνω κρίθηκαν αναγκαία για τη συγκεκριμένη εφαρμογή με βάση το πλαίσιο τη σχολικής μονάδας και την ιδιαιτερότητα των μαθητών στους οποίους απευθύνεται.

Τέλος, προστέθηκαν στο ψηφιακό περιβάλλον υπερσύνδεσμοι προς τα σχολικά συντακτικά: α) [Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α΄ Β΄ Γ΄ Γενικού Λυκείου](#), β) [Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας \(Α, Β, Γ Γυμνασίου\)](#), αλλά και το παλιότερο [Συντακτικό του Αχ. Τζάρτζανου](#).

Για πρακτικούς λόγους τα Φύλλα Εργασίας υπήρχαν και σε μορφή ιστοσελίδας, στο κάτω μέρος της οποίας μπορούν να απαντούν/ σχολιάζουν οι μαθητές, και σε

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

μορφή .doc, ώστε να δουλέψουν στο ίδιο αρχείο και να το παραδώσουν στη συνέχεια στον δάσκαλο με όποιο τρόπο είναι τους εύκολο.

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Γενικές οδηγίες για κάθε Φύλλο

Αν απαντήσετε εδώ, στο αρχείο κειμένου, στείλτε τα αρχεία με τις απαντήσεις σας στο +++@+++ (dialogos2014@gmail.com) με όποιον τρόπο θέλετε (ηλεκτρονικό μήνυμα, υπερσύνδεσμο σε αποθηκευτικό νέφος όπως Dropbox ή GoogleDrive, κλπ).

Αν απαντήσετε στο ψηφιακό περιβάλλον της ιστοσελίδας, γράψτε στο πλαίσιο που υπάρχει από κάτω. Μπορείτε, επίσης, να σχολιάσετε συγκεκριμένη απάντηση με την επιλογή που δίνεται κάτω δεξιά στο πλαίσιό της.

Τέλος, υπάρχει και σχετικό πλαίσιο που δίνει τη δυνατότητα να σχολιάσετε χρησιμοποιώντας λογαριασμό στο κοινωνικό δίκτυο Facebook.

Στο ψηφιακό περιβάλλον κάθε ομάδας και πριν από τα Φύλλα Εργασίας υπάρχει υπερσύνδεσμος προς το αρχαίο κείμενο, [Λυσίας «Υπέρ Αδυνάτου»](#).

Ακολουθούν οι διευκρινίσεις:

Στις σελίδες αυτές θα βρείτε τα Φύλλα Εργασίας για την εφαρμογή διδακτικού σεναρίου με χρήση ΤΠΕ. Το σενάριο αφορά τη διδασκαλία του αδιδακτου κειμένου στο Λύκειο. Απευθύνεται στους μαθητές της Β΄ Λυκείου, αλλά εξαιτίας της φύσης του μαθήματος μπορεί να εφαρμοστεί και στην Γ΄ Λυκείου.

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

Εισαγωγικό Φύλλο Εργασίας (κοινό)

Δραστηριότητα 1

Στη δραστηριότητα αυτή θα συντάξετε κείμενο. Ακολουθήστε τις οδηγίες.

1. Επισκεφτείτε τον ιστότοπο του [Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού](#)
2. Μελετήστε προσεκτικά τις πληροφορίες.
3. Συνθέστε άρθρο 300 λέξεων με θέμα την κοινωνική διάσταση της απονομής δικαιοσύνης στην αρχαία Αθήνα, προορισμένο να δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου μας.

Δραστηριότητα 2

1. Αναζητήστε στην Βικιπαίδεια τον όρο «αδύνατοι».
2. Μελετήστε το άρθρο που θα βρείτε σε [καθημερινή εφημερίδα](#)
3. Συνδυάζοντας στοιχεία από τις δύο πηγές για να συντάξετε πίνακα με τις κατηγορίες πολιτών για τις οποίες υπήρχε κοινωνική πρόνοια στην αρχαία Αθήνα.

Δραστηριότητα 3

1. Να ανατρέξετε στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και να διερευνήσετε τη σημασία του «δημόσιου βοηθήματος».
2. Να ανατρέξετε στην ιστοσελίδα του [Συνήγορου του Πολίτη](#) και να αντλήσετε σε πίνακα τις κατηγορίες πολιτών για τις οποίες υπάρχει κοινωνική πρόνοια.
3. Να συγκρίνετε τα παραπάνω στοιχεία και τα στοιχεία της δραστηριότητας 2 σε ένα άρθρο σας 300 λέξεων με θέμα/τίτλο «Κοινωνική πολιτική στην αρχαία Αθήνα και τη σημερινή Ελλάδα».

Δραστηριότητα 4

1. Να επισκεφτείτε τις παρακάτω σελίδες ενημέρωσης που αφορούν την «παράτυπη» παροχή επιδομάτων. Μελετήστε το περιεχόμενο των άρθρων με σκοπό να συντάξετε δικό σας κείμενο.

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

- [«Περί οβολού»](#)
 - [«Πέφτουν σαν βροχή τα 70 προνοιακά επιδόματα»](#)
 - [«Έδιναν επιδόματα πρόνοιας σε 932... νεκρούς»](#)
 - [«Ξεσκόνισμα στα δικαιολογητικά για τα επιδόματα πρόνοιας»](#)
 - [«Φυλάκιση σε ψυχίατρο για “μαϊμού” γνωματεύσεις σε επιδόματα πρόνοιας!»](#)
 - [«Κόβονται επιδόματα και αναπηρικές συντάξεις»](#)
2. Υποθέστε τώρα ότι θέλετε να ενημερώσετε για το θέμα αυτό ένα δικό σας πρόσωπο που κατοικεί μόνιμα στο εξωτερικό. Θα συντάξετε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στο οποίο θα πληροφορείτε για όσα συνέβησαν και θα σχολιάζετε τα συμβάντα από την δική σας οπτική/ άποψη σχετικά με την ευθύνη των πολιτών και του κράτους για την τήρηση των νόμιμων διαδικασιών.
3. Στείλτε το μήνυμα στη διεύθυνση ++++++@++++ dialogos2014@gmail.com

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

1^ο Φύλλο Εργασίας

ΟΜΑΔΑ 1 (παράγραφοι 1-7)

1. Να επισκεφτείτε στον ιστότοπο της Πύλης για την Ελληνική γλώσσα και να εντοπίσετε το λόγο [«Υπέρο αδυνάτου» του Λυσία](#).
2. Θα χρησιμοποιήσετε την υπηρεσία [GoogleDrive](#) για να δημιουργήσετε ένα αρχείο κειμένου στο οποίο θα μεταφέρετε από το αρχαίο κείμενο τις παραγράφους 1-7. Αν δεν έχετε λογαριασμό Google μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτό το αρχείο .doc
3. Να προσπαθήσετε να δώσετε μια πρώτη μετάφραση του κειμένου, αφήνοντας κενό στα σημεία που δυσκολεύεστε ή στις λέξεις που σας είναι άγνωστες.
4. Στείλτε τα αρχεία με τις απαντήσεις σας στο dialogos2014@gmail.com

ΟΜΑΔΑ 2 (παράγραφοι 8-13)

1. Να επισκεφτείτε στον ιστότοπο της Πύλης για την Ελληνική γλώσσα και να εντοπίσετε το λόγο [«Υπέρο αδυνάτου» του Λυσία](#)..
2. Θα χρησιμοποιήσετε την υπηρεσία [GoogleDrive](#) για να δημιουργήσετε ένα αρχείο κειμένου στο οποίο θα μεταφέρετε από το αρχαίο κείμενο τις παραγράφους 8-13. Αν δεν έχετε λογαριασμό Google μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτό το αρχείο .doc
3. Να προσπαθήσετε να δώσετε μια πρώτη μετάφραση του κειμένου, αφήνοντας κενό στα σημεία που δυσκολεύεστε ή στις λέξεις που σας είναι άγνωστες.
4. Στείλτε τα αρχεία με τις απαντήσεις σας στο dialogos2014@gmail.com

ΟΜΑΔΑ 3 (παράγραφοι 14-20)

Να επισκεφτείτε στον ιστότοπο της Πύλης για την Ελληνική γλώσσα και να εντοπίσετε το λόγο [«Υπέρο αδυνάτου» του Λυσία](#).

1. Θα χρησιμοποιήσετε την υπηρεσία [GoogleDrive](#) για να δημιουργήσετε ένα αρχείο κειμένου στο οποίο θα μεταφέρετε από το αρχαίο κείμενο τις

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

παραγράφους 14-20. Αν δεν έχετε λογαριασμό Google μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτό το αρχείο .doc

2. Να προσπαθήσετε να δώσετε μια πρώτη μετάφραση του κειμένου, αφήνοντας κενό στα σημεία που δυσκολεύεστε ή στις λέξεις που σας είναι άγνωστες.
3. Στείλτε τα αρχεία με τις απαντήσεις σας στο dialogos2014@gmail.com

ΟΜΑΔΑ 4 (παράγραφοι 21-27)

1. Να επισκεφτείτε στον ιστότοπο της Πύλης για την Ελληνική γλώσσα και να εντοπίσετε το λόγο «Υπέρο αδυνάτου» του Λυσία..
2. Θα χρησιμοποιήσετε την υπηρεσία [GoogleDrive](https://drive.google.com) για να δημιουργήσετε ένα αρχείο κειμένου στο οποίο θα μεταφέρετε από το αρχαίο κείμενο τις παραγράφους 21-27. Αν δεν έχετε λογαριασμό Google μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτό το αρχείο .doc
3. Να προσπαθήσετε να δώσετε μια πρώτη μετάφραση του κειμένου, αφήνοντας κενό στα σημεία που δυσκολεύεστε ή στις λέξεις που σας είναι άγνωστες.
4. Στείλτε τα αρχεία με τις απαντήσεις σας στο dialogos2014@gmail.com

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

2^ο Φύλλο Εργασίας

ΟΜΑΔΑ 1 (παράγραφοι 1-7)

1. Στο έγγραφό σας με το αρχαίο κείμενο να υπογραμμίσετε τις άγνωστες λέξεις και να τις μεταφέρετε στην πρώτη στήλη του παρακάτω πίνακα.
2. Επισκεφτείτε το λεξικό [Liddell & Scott](#) και βρείτε τη σημασία των άγνωστων λέξεων που καταγράψατε. Να μεταφέρετε τη σημασία στη δεύτερη στήλη του πίνακα.

Λέξη του κειμένου	Σημασία

3. Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία των παραπάνω λέξεων να συμπληρώσετε, τροποποιήσετε, βελτιώσετε τη μεταφραστική σας απόπειρα.

4. Στείλτε τα αρχεία με τις απαντήσεις σας στο dialogos2014@gmail.com

ΟΜΑΔΑ 2 (παράγραφοι 8-13)

1. Στο έγγραφό σας με το αρχαίο κείμενο να υπογραμμίσετε τις άγνωστες λέξεις και να τις μεταφέρετε στην πρώτη στήλη του παρακάτω πίνακα.
2. Επισκεφτείτε το λεξικό [Liddell & Scott](#) και βρείτε τη σημασία των άγνωστων λέξεων που καταγράψατε. Να μεταφέρετε τη σημασία στη δεύτερη στήλη του πίνακα.

Λέξη του κειμένου	Σημασία

3. Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία των παραπάνω λέξεων να συμπληρώσετε, τροποποιήσετε, βελτιώσετε τη μεταφραστική σας απόπειρα.

4. Στείλτε τα αρχεία με τις απαντήσεις σας στο dialogos2014@gmail.com

ΟΜΑΔΑ 3 (παράγραφοι 14-20)

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

1. Στο έγγραφό σας με το αρχαίο κείμενο να υπογραμμίσετε τις άγνωστες λέξεις και να τις μεταφέρετε στην πρώτη στήλη του παρακάτω πίνακα.
2. Επισκεφτείτε το λεξικό [Liddell & Scott](#) και βρείτε τη σημασία των άγνωστων λέξεων που καταγράψατε. Να μεταφέρετε τη σημασία στη δεύτερη στήλη του πίνακα.

Λέξη του κειμένου	Σημασία

3. Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία των παραπάνω λέξεων να συμπληρώσετε, τροποποιήσετε, βελτιώσετε τη μεταφραστική σας απόπειρα.
4. Στείλτε τα αρχεία με τις απαντήσεις σας στο dialogos2014@gmail.com

ΟΜΑΔΑ 4 (παράγραφοι 21-27)

1. Στο έγγραφό σας με το αρχαίο κείμενο να υπογραμμίσετε τις άγνωστες λέξεις και να τις μεταφέρετε στην πρώτη στήλη του παρακάτω πίνακα.
2. Επισκεφτείτε το λεξικό [Liddell & Scott](#) και βρείτε τη σημασία των άγνωστων λέξεων που καταγράψατε. Να μεταφέρετε τη σημασία στη δεύτερη στήλη του πίνακα.

Λέξη του κειμένου	Σημασία

3. Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία των παραπάνω λέξεων να συμπληρώσετε, τροποποιήσετε, βελτιώσετε τη μεταφραστική σας απόπειρα.
4. Στείλτε τα αρχεία με τις απαντήσεις σας στο dialogos2014@gmail.com

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

3^ο Φύλλο Εργασίας

ΟΜΑΔΑ 1 (παράγραφοι 1-7)

1. Να δημιουργήσετε πίνακα με τρεις στήλες. Στην πρώτη στήλη θα αντιγράψετε και θα επικολλήσετε τη μετάφραση των παραγράφων 1-7 Τζουμελέα από τον ιστότοπο της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#), στη δεύτερη τη μετάφραση Ράπτη και στην τρίτη τη δική σας μετάφραση που δώσατε στο προηγούμενο, 2ο Φύλλο Εργασίας. Να συγκρίνετε τις μεταφράσεις μεταξύ τους και να οριστικοποιήσετε τη δική σας μεταφραστική εκδοχή

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΖΟΥΜΕΛΕΑ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΡΑΠΤΗ	Η ΔΙΚΗ ΣΑΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

2. Θα χρησιμοποιήσετε το λογισμικό [Voki](#) (απαιτείται η εγγραφή με απαραίτητη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου), θα δημιουργήσετε ένα ομιλούν avatar, αποδίδοντας σε αυτό ηχογραφημένο το τμήμα του λόγου που μεταφράσατε με τη δική σας μεταφραστική εκδοχή.
3. Στείλτε τα αρχεία ή τους υπερσυνδέσμους με τις απαντήσεις σας στο dialogos2014@gmail.com

ΟΜΑΔΑ 2 (παράγραφοι 8-13)

1. Να δημιουργήσετε πίνακα με τρεις στήλες. Στην πρώτη στήλη θα αντιγράψετε και θα επικολλήσετε τη μετάφραση των παραγράφων 8-13 Τζουμελέα από τον ιστότοπο της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#), στη δεύτερη τη μετάφραση Ράπτη και στην τρίτη τη δική σας μετάφραση που δώσατε στο προηγούμενο, 2ο φύλλο εργασίας. Να συγκρίνετε τις μεταφράσεις μεταξύ τους και να οριστικοποιήσετε τη δική σας μεταφραστική εκδοχή

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΖΟΥΜΕΛΕΑ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΡΑΠΤΗ	Η ΔΙΚΗ ΣΑΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

- Θα χρησιμοποιήσετε το λογισμικό [Voki](#) (απαιτείται η εγγραφή με απαραίτητη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου), θα δημιουργήσετε ένα ομιλούν avatar, αποδίδοντας σε αυτό ηχογραφημένο το τμήμα του λόγου που μεταφράσατε με τη δική σας μεταφραστική εκδοχή.
- Στείλτε τα αρχεία ή τους υπερσυνδέσμους με τις απαντήσεις σας στο dialogos2014@gmail.com

ΟΜΑΔΑ 3 (παράγραφοι 14-20)

- Να δημιουργήσετε πίνακα με τρεις στήλες. Στην πρώτη στήλη θα αντιγράψετε και θα επικολλήσετε τη μετάφραση των παραγράφων 14-20 Τζουμελέα από τον ιστότοπο της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#), στη δεύτερη τη μετάφραση Ράπτη και στην τρίτη τη δική σας μετάφραση που δώσατε στο προηγούμενο, 2ο φύλλο εργασίας. Να συγκρίνετε τις μεταφράσεις μεταξύ τους και να οριστικοποιήσετε τη δική σας μεταφραστική εκδοχή

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΖΟΥΜΕΛΕΑ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΡΑΠΤΗ	Η ΔΙΚΗ ΣΑΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

- Θα χρησιμοποιήσετε το λογισμικό [Voki](#) (απαιτείται η εγγραφή με απαραίτητη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου), θα δημιουργήσετε ένα ομιλούν avatar, αποδίδοντας σε αυτό ηχογραφημένο το τμήμα του λόγου που μεταφράσατε με τη δική σας μεταφραστική εκδοχή.

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

3. Στείλτε τα αρχεία ή τους υπερσυνδέσμους με τις απαντήσεις σας στο dialogos2014@gmail.com

ΟΜΑΔΑ 4 (παράγραφοι 21-27)

1. Να δημιουργήσετε πίνακα με τρεις στήλες. Στην πρώτη στήλη θα αντιγράψετε και θα επικολλήσετε τη μετάφραση των παραγράφων 21-27 Τζουμελέα από τον ιστότοπο της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#), στη δεύτερη τη μετάφραση Ράπτη και στην τρίτη τη δική σας μετάφραση που δώσατε στο προηγούμενο, 2ο φύλλο εργασίας. Να συγκρίνετε τις μεταφράσεις μεταξύ τους και να οριστικοποιήσετε τη δική σας μεταφραστική εκδοχή

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΖΟΥΜΕΛΕΑ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΡΑΠΤΗ	Η ΔΙΚΗ ΣΑΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

2. Θα χρησιμοποιήσετε το λογισμικό [Voki](#) (απαιτείται η εγγραφή με απαραίτητη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου), θα δημιουργήσετε ένα ομιλούν avatar, αποδίδοντας σε αυτό ηχογραφημένο το τμήμα του λόγου που μεταφράσατε με τη δική σας μεταφραστική εκδοχή.
3. Στείλτε τα αρχεία ή τους υπερσυνδέσμους με τις απαντήσεις σας στο dialogos2014@gmail.com

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

4^ο Φύλλο Εργασίας

ΟΜΑΔΑ 1 (παράγραφοι 1-7)

1. Να επισημάνετε τις γενικές που συναντούμε στις παραγράφους 1-7. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά όσες μπορείτε να τις καταγράψετε στον παρακάτω πίνακα.

ΓΕΝΙΚΗ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

2. Να μελετήσετε τις χρήσεις της γενικής. Μπορείτε να δείτε
 - ο το [Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α΄ Β΄ Γ΄ Γενικού Λυκείου](#)
 - ο το [Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας \(Α, Β, Γ Γυμνασίου\)](#)
 - ο το (παλιό) σχολικό [Συντακτικόν της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας](#)
 - ο ή να επισκεφτείτε τις [Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας](#) στον ιστότοπο της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.

Έπειτα να κατασκευάσετε εννοιολογικό πίνακα με το [Bubbl](#) (εναλλακτικά με το [Text2MindMap](#)) που να αναφέρεται στις χρήσεις της γενικής.

3. Η ομάδα σας θα μελετήσει τη γενική ως **αντικείμενο**. Θα ακολουθήσετε την εξής πορεία:
 - ο α. Συμβουλευτείτε πάλι τα Συντακτικά
 - ο το [Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α΄ Β΄ Γ΄ Γενικού Λυκείου](#)
 - ο το [Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας \(Α, Β, Γ Γυμνασίου\)](#)
 - ο το (παλιό) σχολικό [Συντακτικόν της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας](#)
 - ο ή να επισκεφτείτε τις [Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας](#) στον ιστότοπο της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.
 - ο β. Για καθεμιά από τις κατηγορίες θα επιλέξετε τουλάχιστον δύο ρήματα.
 - ο γ. Θα δώσετε σε αναζήτηση καθένα από τα δύο παραπάνω ρήματα στο [Συμφραστικό Πίνακα Λέξεων του Ανθολογίου Αττικής Πεζογραφίας](#)

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

- ο δ. Από τις αναφορές που προκύπτουν θα επιλέξετε δύο παραδείγματα για κάθε ρήμα με κριτήρια τη συντομία και την αυτοτέλεια.
- ο ε. Θα μεταφέρετε τα αποτελέσματα των ερευνών σας σε έναν πίνακα του παρακάτω τύπου .

Ρήματα φροντίδας	έπιμελοῦμαι	Παράδειγμα 1 Παράδειγμα 2
	κήδομαι	Παράδειγμα 2 Παράδειγμα 1

ΟΜΑΔΑ 2 (παράγραφοι 8-13)

1. Να επισημάνετε τις γενικές που συναντούμε στις παραγράφους 8-13. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά όσες μπορείτε να τις καταγράψετε στον παρακάτω πίνακα.

ΓΕΝΙΚΗ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

2. Να μελετήσετε τις χρήσεις της γενικής. Μπορείτε να δείτε
 - ο το [Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α΄ Β΄ Γ΄ Γενικού Λυκείου](#)
 - ο το [Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας \(Α, Β, Γ Γυμνασίου\)](#)
 - ο το (παλιό) σχολικό [Συντακτικόν της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας](#)
 - ο ή να επισκεφτείτε τις [Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας](#) στον ιστότοπο της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.
 Έπειτα να κατασκευάσετε εννοιολογικό πίνακα με το [Bubbl](#) (εναλλακτικά με το [Text2MindMap](#)) που να αναφέρεται στις χρήσεις της γενικής.
3. Η ομάδα σας θα μελετήσει τη γενική ως **ετερόπρωτο προσδιορισμό**. Θα ακολουθήσετε την εξής πορεία:
 - ο α. Συμβουλευτείτε πάλι τα Συντακτικά

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

- το [Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α΄ Β΄ Γ΄ Γενικού Λυκείου](#)
- το [Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας \(Α, Β, Γ Γυμνασίου\)](#)
- το (παλιό) σχολικό [Συντακτικόν της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας](#)
- ή να επισκεφτείτε τις [Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας](#) στον ιστότοπο της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.
- β. για καθεμιά από τις κατηγορίες θα επιλέξετε λέξεις-κλειδιά
- γ. που θα τις χρησιμοποιήσετε σε αναζήτηση στο [Συμφραστικός Πίνακας Λέξεων του Ανθολογίου Αττικής Πεζογραφίας](#).
- δ. από τις αναφορές που προκύπτουν θα επιλέξετε δύο παραδείγματα για κάθε ρήμα με κριτήρια τη συντομία και την αυτοτέλεια.
- ε. θα μεταφέρετε τα αποτελέσματα των ερευνών σας σε έναν πίνακα του παρακάτω τύπου

ΕΙΔΗ ΓΕΝΙΚΗΣ	
ΓΕΝΙΚΗ ΚΤΗΤΙΚΗ	Παράδειγμα 1
	Παράδειγμα 2

ΟΜΑΔΑ 3 (παράγραφοι 14-20)

- Να επισημάνετε τις γενικές που συναντούμε στις παραγράφους 14-20. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά όσες μπορείτε να τις καταγράψετε στον παρακάτω πίνακα.

ΓΕΝΙΚΗ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

- Να μελετήσετε τις χρήσεις της γενικής. Μπορείτε να δείτε
 - το [Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α΄ Β΄ Γ΄ Γενικού Λυκείου](#)
 - το [Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας \(Α, Β, Γ Γυμνασίου\)](#)
 - το (παλιό) σχολικό [Συντακτικόν της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας](#)

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

- ο ή να επισκεφτείτε τις [Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας](#) στον ιστότοπο της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.

Έπειτα να κατασκευάσετε εννοιολογικό πίνακα με το [Bubbl](#) (εναλλακτικά με το [Text2MindMap](#)) που να αναφέρεται στις χρήσεις της γενικής.

- Η ομάδα σας θα μελετήσει τη γενική ως επιρρηματικό προσδιορισμό. Θα ακολουθήσετε την εξής πορεία:
 - ο α. Συμβουλευτείτε πάλι τα Συντακτικά
 - ο το [Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α΄ Β΄ Γ΄ Γενικού Λυκείου](#)
 - ο το [Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας \(Α, Β, Γ Γυμνασίου\)](#)
 - ο το (παλιό) σχολικό [Συντακτικόν της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας](#)
 - ο ή να επισκεφτείτε τις [Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας](#) στον ιστότοπο της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.
 - ο β. για καθεμιά από τις κατηγορίες θα επιλέξετε λέξεις/κλειδιά
 - ο γ. που θα τα χρησιμοποιήσετε σε αναζήτηση στο [Συμφραστικός Πίνακας Λέξεων του Ανθολογίου Αττικής Πεζογραφίας](#).
 - ο δ. από τις αναφορές που προκύπτουν θα επιλέξετε δύο παραδείγματα για κάθε ρήμα με κριτήρια τη συντομία και την αυτοτέλεια.
 - ο ε. θα μεταφέρετε τα αποτελέσματα των ερευνών σας σε έναν πίνακα του παρακάτω τύπου

ΓΕΝΙΚΗ ΩΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ	ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
		Παράδειγμα 1
		Παράδειγμα 2

ΟΜΑΔΑ 4 (παράγραφοι 21-27)

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

1. Να επισημάνετε τις γενικές που συναντούμε στις παραγράφους 21-27. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά όσες μπορείτε να τις καταγράψετε στον παρακάτω πίνακα.

ΓΕΝΙΚΗ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

2. Να μελετήσετε τις χρήσεις της γενικής. Μπορείτε να δείτε
- το [Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α΄ Β΄ Γ΄ Γενικού Λυκείου](#)
 - το [Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας \(Α, Β, Γ Γυμνασίου\)](#)
 - το (παλιό) σχολικό [Συντακτικόν της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας](#)
 - ή να επισκεφτείτε τις [Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας](#) στον ιστότοπο της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.

Έπειτα να κατασκευάσετε εννοιολογικό πίνακα με το [Bubbl](#) (εναλλακτικά με το [Text2MindMap](#)) που να αναφέρεται στις χρήσεις της γενικής.

3. Η ομάδα σας θα μελετήσει τη σύνταξη της γενικής με προθέσεις. Θα ακολουθήσετε την εξής πορεία:
- α. Συμβουλευτείτε πάλι τα Συντακτικά
 - το [Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α΄ Β΄ Γ΄ Γενικού Λυκείου](#)
 - το [Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας \(Α, Β, Γ Γυμνασίου\)](#)
 - το (παλιό) σχολικό [Συντακτικόν της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας](#)
 - ή να επισκεφτείτε τις [Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας](#) στον ιστότοπο της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.
 - β. από τις αναφορές που προκύπτουν θα επιλέξετε δύο παραδείγματα για κάθε περίπτωση με κριτήρια τη συντομία και την αυτοτέλεια.
 - γ. θα μεταφέρετε τα αποτελέσματα των ερευνών σας σε έναν πίνακα του παρακάτω τύπου

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ**
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

**ΕΣΠΑ
2007-2013**
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΤΥΠΟΣ ΕΜΠΡΟΘΕΤΟΥ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
		Παράδειγμα 1
		Παράδειγμα 2

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

5^ο Φύλλο Εργασίας

ΟΜΑΔΑ 1 (παράγραφοι 1-7)

1. Να αποδελτιώσετε τα επιχειρήματα του Λυσία στις παραγράφους που μελετήσατε, χρησιμοποιώντας οποιαδήποτε μορφή διαγράμματος από τα εργαλεία του επεξεργαστή κειμένου.
2. Να παρακολουθήσετε το παρακάτω βίντεο που περιέχει αποσπάσματα από την παράσταση και αναφέρεται αποκλειστικά στο λόγο «Υπέρ αδυνάτου».
3. Υποθέστε ότι στην εποχή του Λυσία υπάρχουν ειδησεογραφικές ιστοσελίδες κι εσείς ως δημοσιογράφοι αναλαμβάνετε να παρουσιάσετε την είδηση της δίκης του αδυνάτου και της έκβασης που νομίζετε ότι τελικά η δίκη αυτή θα είχε.

ΟΜΑΔΑ 2 (παράγραφοι 8-13)

1. Να αποδελτιώσετε τα επιχειρήματα του Λυσία στις παραγράφους που μελετήσατε, χρησιμοποιώντας οποιαδήποτε μορφή διαγράμματος από τα εργαλεία του επεξεργαστή κειμένου.
2. Να παρακολουθήσετε το παρακάτω βίντεο που περιέχει αποσπάσματα από την παράσταση [«Ο τρελός υπηρέτης του Λυσία»](#) και αναφέρεται αποκλειστικά στο λόγο «Υπέρ αδυνάτου».
3. Υποθέστε ότι στην εποχή του Λυσία υπάρχουν ειδησεογραφικές ιστοσελίδες κι εσείς ως δημοσιογράφοι αναλαμβάνετε να παρουσιάσετε την είδηση της δίκης του αδυνάτου και της έκβασης που νομίζετε ότι τελικά η δίκη αυτή θα είχε.

ΟΜΑΔΑ 3 (παράγραφοι 14-20)

1. Να αποδελτιώσετε τα επιχειρήματα του Λυσία στις παραγράφους που μελετήσατε, χρησιμοποιώντας οποιαδήποτε μορφή διαγράμματος από τα εργαλεία του επεξεργαστή κειμένου.

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

2. Να παρακολουθήσετε το παρακάτω βίντεο που περιέχει αποσπάσματα από την παράσταση [«Ο τρελός υπηρέτης του Λυσία»](#) και αναφέρεται αποκλειστικά στο λόγο «Υπέρ αδυνάτου».
3. Υποθέστε ότι στην εποχή του Λυσία υπάρχουν ειδησεογραφικές ιστοσελίδες κι εσείς ως δημοσιογράφοι αναλαμβάνετε να παρουσιάσετε την είδηση της δίκης του αδυνάτου και της έκβασης που νομίζετε ότι τελικά η δίκη αυτή θα είχε.

ΟΜΑΔΑ 4 (παράγραφοι 21-27)

1. Να αποδελτιώσετε τα επιχειρήματα του Λυσία στις παραγράφους που μελετήσατε, χρησιμοποιώντας οποιαδήποτε μορφή διαγράμματος από τα εργαλεία του επεξεργαστή κειμένου.
2. Να παρακολουθήσετε το παρακάτω βίντεο που περιέχει αποσπάσματα από την παράσταση [«Ο τρελός υπηρέτης του Λυσία»](#) και αναφέρεται αποκλειστικά στο λόγο «Υπέρ αδυνάτου».
3. Υποθέστε ότι στην εποχή του Λυσία υπάρχουν ειδησεογραφικές ιστοσελίδες κι εσείς ως δημοσιογράφοι αναλαμβάνετε να παρουσιάσετε την είδηση της δίκης του αδυνάτου και της έκβασης που νομίζετε ότι τελικά η δίκη αυτή θα είχε.

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ Φύλλο Εργασίας (κοινό)

Χρησιμοποιώντας από κοινού τα Φύλλα Εργασίας όλων των ομάδων θα δώσετε σε ενιαία μορφή:

1. Τη μεταφραστική προσέγγιση ολόκληρου του λόγου «Υπέρ αδυνάτου».
2. Το σύνολο των χρήσεων της γενικής με τα παραδείγματα που εντοπίσατε.
3. Το σύνολο των επιχειρημάτων του Λυσία.

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο θα μπορούσε να επεκταθεί και σε άλλα συντακτικά φαινόμενα, όπως η χρήση των υπόλοιπων πλάγιων πτώσεων, και να εμπλουτιστεί με δραστηριότητες που αφορούν τη διερεύνηση του καθημερινού βίου και των συνηθειών των Αθηναίων της εποχής που εκφωνείται ο λόγος. Επίσης, θα μπορούσαν να αποδελτιωθούν και να αξιοποιηθούν φράσεις που έχουν χαρακτήρα γνωμικών (πχ. οἶμαι δεῖν, ᾧ βουλή, τὰ τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασιν ἰᾶσθαι).

Τέλος, το σενάριο θα μπορούσε να αλλάξει ως προς τον προσανατολισμό του και να διαμορφωθεί με όρους τα ζητούμενα που έχει η διδασκαλία της αρχαίας γραμματείας χωρίς την πρόταξη που δίνεται στη διδασκαλία της γλώσσας. Από το 2015-16 ο «Υπέρ αδυνάτου» λόγος θα είναι στη διδακτέα ύλη και, συνεπώς, δευτερεύοντος μόνο θα μπορεί να αξιοποιηθεί με τον τρόπο που προτείνεται στο σενάριο.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι παρατηρήσεις που καταγράφονται βασίζονται κυρίως στην παρατήρηση κατά τη διάρκεια της εφαρμογής.

Σχετικά με ζητήματα υλικοτεχνικής υποδομής. Προβλήματα παρουσιάστηκαν εξαιτίας δυσλειτουργίας του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου την Τρίτη, 17 Φεβρουαρίου με αποτέλεσμα να χάνονται δουλειές των παιδιών. Επίσης, η απουσία ηχείων στους περισσότερους υπολογιστές κατέστησε αδύνατη τη δραστηριότητα που παρέπεμπε στο δίκτυο YouTube για την αξιοποίηση της παράστασης «Ο τρελός υπηρέτης του Λυσία».

Δεν υπήρξαν προβλήματα με την αξιοποίηση του εργαστηρίου, εφόσον είχε προηγηθεί σχετική συνεννόηση και προγραμματισμός.

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

Για τη σχέση των μαθητών με τις Νέες Τεχνολογίες. Σχετικά με τις προϋποθέσεις λογαριασμών σε εμπορικές υπηρεσίες, όπως το GoogleDrive, επίσης υπήρξαν προβλήματα. Αποδείχτηκε ότι οι μαθητές δεν είναι εξοικειωμένοι με τη δημιουργία και χρήση λογαριασμών, παρά μόνο σε πολύ συγκεκριμένες περιπτώσεις όπως είναι το κοινωνικό δίκτυο Facebook. Ακόμα και ορισμένοι που είχαν λογαριασμό για τις υπηρεσίες της Google δεν μπορούσαν να συνδεθούν, επειδή δεν ήξεραν ή δεν θυμόταν το κωδικό τους (προφανώς αξιοποίησαν το λογαριασμό μόνο για να κάνουν, στη συνέχεια, λογαριασμό στο Facebook). Σε άλλες περιπτώσεις, από επιπολαιότητα ή από άγνοια δεν μπορούσαν να πληκτρολογήσουν την διεύθυνση του ψηφιακού περιβάλλοντος στο οποίο θα δούλευαν.

Θετικά στοιχεία ήταν η εξοικείωση με τις Νέες Τεχνολογίες, όπως φάνηκε, ενδεικτικά, στη χρήση παραθύρων σε παράθεση, έτσι ώστε να έχουν συνεχώς μπροστά τους δύο διαφορετικές σελίδες.

Όσα καταγράφονται στη συνέχεια βασίζονται κυρίως στη συζήτηση με ομάδες μαθητών (όχι με την ολομέλεια, ώστε να μην κυριαρχήσουν μόνο ορισμένες απόψεις, αλλά να εκφραστούν περισσότερες· κάποιες από τις συζητήσεις ηχογραφήθηκαν).

Σχετικά με το περιεχόμενο και τις δραστηριότητες που προβλέπονταν από το σενάριο. Οι περισσότεροι επισήμαναν ως θετικά τη δυνατότητα συνεργασίας, το ότι δούλευαν με τον δικό τους ρυθμό, την αλληλοβοήθεια, την αίσθηση ελευθερίας. Τους άρεσε η ποικιλία των δραστηριοτήτων από τις οποίες σε κάποια περίπτωση αφέθηκαν να διαλέξουν. Επίσης, επεσήμαναν ως θετικό ότι τους ζητιόταν να προχωρήσουν σε μετάφραση χωρίς την προϋπόθεση του συντακτικού ή της γραμματικής. Έδειξαν ενδιαφέρον για την αναζήτηση και τη σύγκριση μεταφράσεων, την αναζήτηση και την ερμηνεία λέξεων. Επίσης, θεώρησαν θετική την εστίαση σε συγκεκριμένο συντακτικό φαινόμενο (σχετικό με τις χρήσεις της γενικής) και όχι τον χαρακτηρισμό κάθε λέξης.

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

Σε κάποιες περιπτώσεις, κυρίως «καλών» μαθητριών, εκφράστηκε και η ανασφάλεια σχετικά με τη «σωστή» μετάφραση, με την οποία είναι εθισμένοι εξαιτίας της φροντιστηριακής αντίληψης. Ακόμα πιο μεγάλα ζητήματα προκαλεί η συνήθεια να δίνεται στους μαθητές έτοιμη η «σωστή» μετάφραση. Επίσης, ανασφάλεια σε ορισμένους μαθητές προκαλεί το γεγονός ότι ο καθηγητής παύει να είναι το κέντρο του μαθήματος, παύει να είναι αυτός που αναλύει και εξηγεί και το βάρος μετατοπίζεται στην αυτενέργεια του μαθητή που έρχεται αντιμέτωπος με το κείμενο. Καθώς ο ηλεκτρονικός υπολογιστής δεν μπορεί να υποκαταστήσει τον δάσκαλο, όπως θα ήθελαν κάποιοι μαθητές, η ανασφάλεια είναι διαρκής σχετικά με το σωστό και το λάθος. Οι μαθητές φοβούνται να κάνουν λάθος και σε έναν βαθμό λειτουργούν αυτολογοκριτικά παραμένοντας παθητικοί. Τα παραπάνω βέβαια δεν αφορούν μόνο το σενάριο καθεαυτό, αλλά τη λειτουργία του στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο, το οποίο από ό,τι φαίνεται εμποδίζει παρόμοιες πρακτικές.

Σχετικά με την έκταση του σεναρίου και το πλήθος των δραστηριοτήτων, διαπιστώθηκε ότι θα χρειαζόταν πολλαπλάσιος χρόνος για να προσπελαστεί το σύνολο του λόγου «Υπέρ Αδυνάτου». Πρακτικά η εφαρμογή περιορίστηκε κυρίως στις πρώτες επτά παραγράφους, ενώ οι δραστηριότητες που απαιτούσαν τη χρήση διαδικτυακών εργαλείων σε περιβάλλοντα που ήθελαν και εγγραφή έμειναν ανολοκλήρωτες και χωρίς συγκεκριμένο αποτέλεσμα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βαρμάζης Ν.Δ. 2003. *Διδακτική των αρχαίων ελληνικών. Από την παράδοση στην ανανέωση της διδακτικής μεθόδου*. Αθήνα: Πατάκης.

Κουτσογιάννης Δ. 2008. «Διδακτική Φιλολογικών μαθημάτων και ΤΠΕ». Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση εκπαιδευτικών* σελ. 53-78, Πάτρα,

Lesky, A. 1983. *Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη, MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

Πόλκας Λ. «Απορίες και προτάσεις για την εξέταση της μετάφρασης και το "αδίδακτο κείμενο" στο λύκειο»,. Στο Διδασκαλία - Εκπαίδευση Ενδογλωσσική Μετάφραση Θεωρητικές προτάσεις.

http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/education/translation/support_theory/page_002.html

Φυντίκογλου, Β. «Η μετάφραση στο μάθημα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας». Στο Διδασκαλία - Εκπαίδευση Ενδογλωσσική Μετάφραση Θεωρητικές προτάσεις.

http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/education/translation/support_grammar/page_000.html

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων